

Skupni katalogi osnovnih i srednjih škola

Unibis d.o.o je razvio inačicu OPAC-a treće generacije Vero za potrebe Skupnih kataloga osnovnih i srednjih škola. Ideja je omogućiti na poslužiteljima županijskih knjižnica (matičnih knjižnica) rad školama u mrežnoj inačici računalnog programa Crolist na način da se koriste bibliografske baze podataka Skupnih kataloga županija bez potrebe katalogiziranja u školama. Funkcija posudbe građe je identična kao u svim knjižnicama u Crolistu.

Na preporuke i sugestije Gradske knjižnice Zadar dodali smo određene funkcionalnosti Crolist-a koje su specifične za rad školskih knjižnica.

Kao najvažniji segment rješenja za školske knjižnice razvijen je OPAK treće generacije Vero u inačici Skupnog kataloga škola na području županije ili šire zajednice koji ima sljedeće značajke:

- Vero ima konceptualni model podataka koji u potpunosti poštuje IFLA-in FRBR i FRAD standarde te je jedini OPAC u RH koji ima ugrađen standard *FRBR Group1 Bibliographic Entities - WORK-MANIFESTATION relation* što rezultira prikazivanjem sličnih radova odnosno drugih izdanja ili izdanja na drugom mediju.
- Vero je OPAC treće generacije koji je integriran s Crolistom i radi u realnom vremenu budući da koristi vlastitu tražilicu i s Crolistom dijeli Oracle bazu podataka, tako da su svi podaci iz posudbe dostupni u realnom vremenu . To se u prvom redu odnosi na podatke o raspoloživosti primjeraka građe te mogućnosti rezervacije primjeraka na bazi ažurnih podataka o raspoloživosti istih.
- Sustav ne zahtjeva nikakva kampanjska ažuriranja OFF line kataloga što je karakteristika većine ostalih rješenja koja pretendiraju na naziv OPAC druge ili treće generacije a koriste se u hrvatskih knjižnicama.
- Korisniku (školskom knjižničaru), omogućeno je povezivanje kataloga s digitalnim sadržajima koji postaju izravno dostupni korisnicima koji pretražuju katalog (*Resource Management*). To otvara mogućnost korištenja sustava u nastavi ako se ona obavlja uz prisutnost računala (tableta), a školska knjižnica poprima obilježja *digitalne knjižnice*.
- Vero rangira rezultate pretraživanja po relevantnosti putem vrlo učinkovitog vlastitog algoritma razvijenog na bazi provedenog istraživanja zabilježenih korisničkih upita kao i analize najpoznatijih sustava u svijetu. Svaki naslov rangira se po više čimbenika. Algoritam se može krojiti prema potrebama pojedinih tipova knjižnica. Nepostojanje učinkovitog algoritma za rangiranje rezultata pretraživanja može učiniti sustave koji ga nemaju neupotrebljivima ukoliko se radi o pretraživanju većih baza podataka. Niti jedan OPAC razvijen u Hrvatskoj osim

VERO-a nema algoritam za rangiranje rezultata po relevantnosti pa se to pokušava nadomjestiti uvođenjem pretraživanja po predmetnim odrednicama, naslovima, autorima itd. što je u suprotnosti s FRBR konceptom i vraća pristup pretraživanju konceptu kartičnih kataloga. Za mlađe generacije (učenike) navikle na Googlanje to je strano.

- Jedan od ključnih čimbenika u rangiranju rezultata pretraživanja je i *Popularity Ranking (Star Ranking)* ili rangiranje po popularnosti (veći broj prikazanih zvjezdica znači veću popularnost). Zahvaljujući tome što se u tražilici koristi relacijska baza podataka, a ne vanjsko indeksiranje (*Apache/SOLR*), moguće je bilježenje čitanosti odnosno, ako se radi o digitaliziranom sadržaju, gledanosti pojedinih naslova i temeljem toga dinamički izračun popularnosti naslova koja se vremenom mijenja čime se mijenja i mjesto pojedinih naslova u rezultatima pretraživanja. Na taj način Vero ima obilježje *Social OPAC-a* (društveni katalog), što znači da interakcija korisnika dinamički u realnom vremenu utječe na ponašanje sustava (*Web 2.0*). Uspjeh najpoznatije tražilice na svijetu *Googl* bazira se upravo na učinkovitom rangiranju rezultata pretraživanja i na osnovu njihove popularnosti.
- Koristi se RWD (*Responsive Web Design*) tehnologija što omogućuje transparentan prikaz sučelja uz optimalnu preglednost i navigaciju na svim fiksnim i mobilnim platformama od Desktop-a preko tableta do pametnih telefona. Sustav (RWD) automatski optimalno prilagođava sučelje tako da nije potrebna posebna mobilna aplikacija na mobilnom telefonu da bi se to postiglo. Vero je jedini OPAC razvijen u RH prilagođen i mobilnim platformama.
- Vero ima vlastiti *Spelling Checking* koji automatski korigira *Tipfelere* (pogreške pisanja). To je naročito učinkovito pri pretraživanju putem tableta ili pametnih telefona gdje se vrlo često pogriješi pri upisivanju znakova (slova).
- Sustav je otvoren za povezivanje putem API-a s digitalnim repozitorijima kao i s agregatorima Elektorničkih knjiga (E-book) na način da se koristi korisnička baza knjižnice (logiranje aktivnog člana knjižnice) što je moguće zahvaljujući tome što je Vero u realnom vremenu integriran s Crolistovim sustavom posudbe. OPAC sustavi koji rade u OFF line režimu u odnosu na korisničku bazu podataka ne mogu te funkcije učinkovito obavljati. Zanimljivo je da je najveća narodna knjižnica na svijetu *New York Public Library* najviše iz tog razloga koncem 2015. zamijenila svoj OPAC *BiblioCommons (Apache/SOLR)* i implemetirala sustav *Encore* koji radi u arhitekturi *Oracle/OLTP* i ima vlastitu tražilicu. Na ovom linku možete pročitati o tome: <http://www.nypl.org/online-catalog-changes>

Primjere Skupnih kataloga osnovnih i srednjih škola zadarske županije možete pogledati na sljedećim linkovima:

SREDNJE : <http://161.53.142.3/cgi-bin/lb10/wero.cgi?q=macak&x=0&y=0>

OSNOVNE: <http://161.53.142.3/cgi-bin/lb14/wero.cgi?q=izabrane&x=8&y=9>